

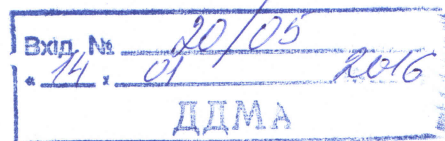
ВІДГУК

офіційного опонента –

кандидата економічних наук Андрущенко Олени Юріївни
на дисертацію Катранжи Леоніда Леонідовича
«Фінансовий механізм формування банківського капіталу»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми дослідження

Надійна банківська система – одна з важливих умов забезпечення фінансової стабільності держави, сталого економічного розвитку та загального добробуту, оскільки вона забезпечує рух фінансових ресурсів, без яких функціонування ринкового господарства неможливе. Виступаючи посередниками у перерозподілі капіталів шляхом трансформації тимчасово вільних коштів у інвестиції, банки істотно підвищують загальну ефективність виробництва. В умовах загострення конкурентних відносин на вітчизняному банківському ринку важливого значення набувають нові підходи до розроблення ресурсної політики, зокрема заходи, спрямовані на формування достатнього за обсягами власного капіталу. Реалізація банківської політики здійснюється через відповідний фінансовий механізм. Саме тому розробка теоретико-методологічної та методичної баз, які би враховували особливості процесу формування власного капіталу банку, трансформували їх у комплекс відповідних процедур, що є складовими управління, набула особливої

актуальності в ринкових умовах. Тому дисертація Катранжи Леоніда Леонідовича, присвячена проблемам удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу, є своєчасною.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
їх достовірність і новизна**

Наукові положення, що знайшли відображення в дисертації, повною мірою досліджені та достатньо обґрунтовані, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи, широкий перелік використаних літературних джерел з досліджуваної проблеми та обсяг проаналізованої статистичної інформації. Обґрунтованість та достовірність наукових положень і результатів підтверджується використанням значного обсягу фактичного матеріалу, застосуванням широкого спектру прийомів економічних досліджень, нормативних та інструктивних матеріалів, апробацією на науково-практичних конференціях, а також повнотою використаної інформації та вибором методів її аналізу та обробки.

Тема дослідження розглянута та викладена всебічно і докладно. Дану роботу позитивно характеризує системність підходу до вирішення поставлених задач, логічна побудова й аналіз причинно-наслідкових зв'язків.

Висновки та рекомендації, які зроблені в дисертації, спираються на аналіз макро- та мікроекономічних взаємозалежностей, теоретико-методичної бази, законодавчих та нормативно-правових актів, ілюструються фактичним матеріалом. Висновки є логічно обґрунтованим підсумком виконаної роботи та в повній мірі відображають основні положення проведеного дослідження та можливі результати їхнього впровадження.

Крім того, достовірність наукових положень та висновків визначається публікацією основних результатів дослідження у фахових виданнях та оприлюдненням їх на науково-практичних конференціях.

Автор використав широкий арсенал сучасних методів дослідження: формальної і діалектичної логіки, якісного аналізу і синтезу – для критичного дослідження сутності і уточнення поняття банківського капіталу; історичного, статистичного, порівняльного аналізу економічних показників – для виявлення особливостей формування банківського капіталу в Україні; економіко-математичного моделювання – для формалізації ефекту фінансового левериджу банківської установи; метод оптимізації – для визначення достатньої капіталізації банків і обґрунтування змін у оподаткуванні банківського прибутку; нормативний метод – для дослідження пруденційних вимог відповідно до вітчизняних і міжнародних стандартів; трендовий аналіз – для формалізації динаміки банківського капіталу; кореляційно-регресійний аналіз – для оцінки макроекономічних чинників формування банківського капіталу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, офіційні статистичні й інформаційно-аналітичні матеріали Національного банку України, Державної служби статистики України, дані фінансової звітності банків.

Наукова новизна одержаних результатів

Основні наукові результати, що характеризують новизну виконаного дослідження, полягають у такому.

У дисертації розвинуто концептуальні засади фінансового механізму формування банківського капіталу, які орієнтовані на пошук форм і методів раціоналізації процесу, ґрунтуються на загальних інституційних і специфічних теоріях, як традиційних для банків, так і таких, що адаптовані до специфіки банківської діяльності. Пропоновані засади базуються на єдності макроекономічних чинників, пруденційних і ринкових аспектів формування банківського капіталу (стор. 63-90).

На основі побудови комплексу економіко-математичних моделей

обґрунтовано методичний підхід до оцінки передавального впливу банківського капіталу на макроекономічний розвиток. Він дозволяє кількісно виміряти позитивні і негативні значення індивідуальних ефектів, властивих конкретній країні, і вжити своєчасні заходи для зміцнення конкурентоспроможності національної банківської системи на основі управління банківським капіталом (стор. 93-114).

Удосконалено науково-методичний підхід щодо виділення чинників формування банківського капіталу і визначення його оптимальної структури для кожного окремого банку на основі побудови й аналізу динамічної економетричної моделі (стор. 175-188).

Обґрунтованим є методичний підхід до групування банків за рівнем показника адекватності регулятивного капіталу за результатами кластерного аналізу, який надає можливість вибору режиму пруденційного регулювання банків на основі ризикоорієнтованого підходу (стор. 144-150, 173-174).

Автором розроблено пропозиції щодо адаптації міжнародних стандартів Базельського комітету до розрахунку регулятивного капіталу банку, а також систему аналітичних показників, представлених ризикоорієнтованими нормативами достатності капіталу, коефіцієнтом левериджу, запасом міцності капітальної бази банку, оцінкою ризику капіталу системно важливих банків (стор. 114-123, 153-175).

У дисертації розвинуто трактування фінансового механізму формування банківського капіталу на основі синтезу системного і процесного підходів. Він визначається: по-перше, як відкрита, здебільшого імовірна рухлива система, яка складається з сукупності взаємопов'язаних фінансових методів, важелів, правового, інформаційного й організаційного забезпечення; по-друге, у площині банківської практики, як процес цілеспрямованого впливу суб'єктів на об'єкти, представлені власним, залученим, позиковим капіталом, його вартістю і структурою, ризиками тощо (стор. 41-62, 124-143).

Дисертантом розвинуто класифікацію банківського капіталу за такими

ознаками: організаційно-правова форма, форма власності, право власника і особливості залучення, резидентність капіталу, вимоги банківського регулювання і нагляду, джерело утворення, місце мобілізації, термін використання, відображення у балансі, матеріально-речова форма, можливість прогнозування величини банківського капіталу, спосіб розрахунку величини капіталу (стор. 12-41).

У дисертації дістали подальшого розвитку методичні підходи до вимірювання ефекту фінансового левериджу банку, які враховують особливості оподаткування банківського прибутку і встановлення граничних розмірів резервів, які зменшують оподатковуваний прибуток, у процентах до сукупної балансової вартості активів (стор. 189-202).

Повнота викладу сформульованих в дисертації наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях

Основні положення та результати дослідження опубліковано у 15 наукових працях, з яких 8 статей у наукових фахових виданнях (у тому числі 1 стаття – у виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз), 6 – тези матеріалів конференцій різних рівнів, 1 стаття – в іншому виданні.

Практичне значення результатів і висновків дисертації, пропозиції щодо їх використання

Теоретичні положення, викладені у дисертації, доведені до рівня практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансового механізму формування банківського капіталу і впроваджені у практику діяльності ПАТ «Всеукраїнський банк розвитку», ПАТ «Банк Кредит Дніпро», ПАТ «Перший Український міжнародний банк», аудиторської фірми ТОВ «НІКА-АУДИТ», а також у навчальний процес ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» МОН України, що підтверджено відповідними довідками.

Дискусійні положення та недоліки дисертації

Поряд з наявністю позитивних результатів, отриманих автором, слід відзначити основні недоліки та дискусійні положення, які, на нашу думку, полягають у такому:

1. У дисертації визначено субординований капітал як одну з основних складових додаткового капіталу. На стор. 28 здобувач надає визначення субординованого капіталу як субординованого боргу, який зараховується до капіталу. Тому на рис. 1.2 «Класифікація банківського капіталу» (стор. 25) доцільно було би за ознакою вимоги банківського регулювання і нагляду виділити субординований капітал поряд із регулятивним, основним і додатковим капіталом.

2. Табл. 1.4 (стор. 46) має не зовсім коректну назву, оскільки Класифікація інституційних секторів економіки не містить такої інституційної одиниці як «суб'єкти господарювання сфери фінансових послуг», а страхові компанії і корпоративні інвестиційні фонди відносять до сектора S.12 Фінансові корпорації.

3. На рис. 1.5 (стор. 51) формалізовано процес управління формуванням банківського капіталу, який передбачає вибір організаційно-правової форми банку. Це викликає питання, оскільки у поточний час в Україні функціонують банки лише в формі публічного акціонерного товариства.

4. У табл. 2.5 (стор. 119) «Порогові значення нормативів капіталу в залежності від типу банку» серед типів банків означено банки довірчого управління. Закон України «Про банки і банківську діяльність» не передбачає існування банків такого типу.

5. У п. 2.3 «Ринкові аспекти функціонування фінансового механізму формування банківського капіталу» розділу 2 виявлено, формалізовано і на рис. 2.21 графічно представлено експоненційне розподілення нормативу H_2 банківських установ (стор. 148-149). На жаль, автор надав лише поверхневу

економічну інтерпретацію виявлених закономірностей, яку недостатньо ув'язане з назвою параграфу.

6. На рис. 3.1 (стор. 154) серед основних аспектів формування банківського капіталу згідно положень Базель II указано ринкову дисципліну. Доцільно було би визначити вплив розробок дисертації на забезпечення ринкової дисципліни банківських установ України.

7. На стор. 187 дисертації здобувач пропонує методичні підходи до визначення коефіцієнту оптимальної капіталізації банку. Недостатньо точною є назва коефіцієнту, оскільки термін «оптимальний» – це найкращий з можливих варіантів чогось, найвідповідніший даному завданню, умовам. Оптимальність передбачає існування одного значення. Тому згадуваний коефіцієнт логічніше було би називати «коефіцієнтом відповідності оптимальній капіталізації банку».

Вказані зауваження не знижують загального позитивного сприйняття дисертації та її результатів.

Відповідність дисертації вимогам порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань

Зміст дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Фінансовий механізм формування банківського капіталу» відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси та кредит. Обсяг і новизна виконаних Катранжи Леонідом Леонідовичем досліджень, результати практичного впровадження, повнота висвітлення у друці наукових положень, апробація отриманих результатів у цілому відповідають вимогам, що пред'являються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Дисертацію написано грамотною українською мовою, її зміст носить пошуково-дослідницький характер, а положення, висновки і рекомендації є достовірними. У дисертації розроблено теоретичні положення, методичні основи і практичні рекомендації щодо

адаптації міжнародних стандартів до формування банківського капіталу, оптимізації структури банківського капіталу з урахуванням пруденційних обмежень, розвитку теорії фінансового левериджу та вимірювання його ефектів в банківській сфері.

За змістом і оформленням дисертація «Фінансовий механізм формування банківського капіталу» відповідає вимогам щодо кандидатських дисертацій та пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор, Катранжи Леонід Леонідович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент –
кандидат економічних наук,
заступник начальника фінансового відділу
Приватного акціонерного товариства
«Завод напівпровідників» (м. Запоріжжя)

О. Ю. Андрущенко

